

Wereldvreemd of volksvreemd? - Marc Hooghe

Staatssecretaris Francken in de Kamer over de visumrel.

za 10/12/2016 - 15:26 Marc Hooghe

Onafhankelijke rechtbanken zijn de meest fundamentele instellingen binnen een democratie. De aanval tegen "wereldvreemde rechters" gaat dan ook veel verder dan zomaar dat ene Syrische gezin.

Marc Hooghe is gewoon hoogleraar politieke wetenschappen aan de KU Leuven.

In feite gaat het om een eenvoudige juridische betwisting: de Dienst Vreemdelingenzaken vond het niet noodzakelijk haar weigering van een visum voldoende te motiveren. Het logisch gevolg daarvan is dat het betrokken Syrische gezin gelijk kreeg van de administratieve rechtscollages en rechtbanken. Niets aan de hand zou je denken: iedereen met een verantwoordelijke positie weet dat je beslissingen grondig moet motiveren. Wat we te zien kregen was echter net het omgekeerde: diegene die de fout gemaakt had, beschuldigde de rechtbanken er van "wereldvreemd" te zijn, en buiten hun rol te treden. Een ongeziene beschuldiging in een democratische rechtsstaat.

Diegene die de fout gemaakt heeft, beschuldigde de rechtbanken er van "wereldvreemd" te zijn.

Uitgerekend vandaag, op 10 december, herdenken we het feit dat 68 jaar geleden de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens werd aangenomen. Die Verklaring vormt de basis van heel het mensenrechtenregime dat sindsdien is ontstaan. Wat daarbij soms wordt vergeten is dat onafhankelijke rechtbanken een conditio sine qua non zijn voor heel dat mensenrechtenregime. Ook de inwoners van Rusland genieten zagezegd van de bescherming door de Universele Verklaring, maar aangezien zij in de praktijk geen toegang hebben tot onafhankelijke rechtbanken, komt er daarvan weinig of niets terecht.

De bevolking heeft dat overigens ook perfect door. Als we in de European Social Survey aan de deelnemers vragen wat nu het meest belangrijke is in een democratie, dan geeft men de prioriteit aan het bestaan van onafhankelijke en eerlijke rechtbanken. We vinden onafhankelijke rechtbanken zelfs belangrijker

dan eerlijke verkiezingen of een vrije pers. De bevolking heeft daarin trouwens gelijk: als een regering al zou proberen de vrije pers te muilkorven, dan hebben we juist nood aan een onafhankelijke rechtbank om dat te stoppen. De oppositiekranten in Turkije weten intussen wat er gebeurt als ze niet langer kunnen rekenen op de rechterlijke macht.

Scheiding der machten

Recentste opinie

- 14:16 2017: een voorspelbaar ongeluk - Marc Hooghe
- 10:12 Aya Sabi wenst u een mooier jaar
- 01/01 De schroom voor het "i-woord"- Lukas Vander Taelen
- 01/01 IJsland zoekt een regering - Lukas De Vos
- 31/12 Het einde van de Europese Unie? - Hendrik Vos

OVERZICHT OPINIE

Recentste Opinie & Analyse

- 14:16 2017: een voorspelbaar ongeluk - Marc Hooghe
- 11:49 Wordt 2017 even goed voor Poetin als afgelopen jaar? - Jan Balliauw
- 10:12 Aya Sabi wenst u een mooier jaar
- 01/01 De schroom voor het "i-woord"- Lukas Vander Taelen
- 01/01 IJsland zoekt een regering - Lukas De Vos
- 01/01 2017: Krijgt koning Albert er een dochter bij? - Sandra Cardoen
- 31/12 Het einde van de Europese Unie? - Hendrik Vos
- 31/12 China ziet 2017 vol vertrouwen tegemoet - Stefan Blommaert

VOLLEDIG OVERZICHT

Het gaat hier dus wel degelijk om een aanval op het meest heilige principe binnen de democratische rechtsorde. De scheiding der machten gaat terug op het werk van Montesquieu (1748), die hierin het beste middel zag om ons te beschermen tegen tirannie. Als ik het werk van Montesquieu even mag omzetten naar de huidige situatie:

“Wanneer de wetgevende macht en de uitvoerende macht zijn verenigd in dezelfde persoon, dan is er geen vrijheid, omdat te vrezen valt dat deze politicus tirannieke wetten zal maken om ze tiranniek toe te passen. (...) Alles zou verloren zijn als dezelfde man de drie machten tegelijk zou uitoefenen: de macht om wetten te maken, die om de staatsbesluiten uit te voeren, en die om over misdaden of over geschillen tussen burgers recht te spreken.”

Nochtans is dat wat er nu gebeurt: één politieke partij eist het recht op, niet alleen om de wetten te maken en uit te voeren, maar ook nog eens om de juridische controle zelf uit te voeren. Zoals Montesquieu letterlijk schrijft: alles zou verloren zijn als we dat toelaten. Democratie betekent niet dat één partij die toevallig veel stemmen haalt, dan als een almachtige God naar eigen goeddunken kan beslissen over het lot van iedereen. Dat is de Poetin-opvatting van democratie, niet de Europese invulling van die norm.

Het vreemde is dat we als samenleving juist heel sterk geloven in de principes van Montesquieu. Twintig jaar geleden kwam de Belgische bevolking massaal op straat in de Witte Mars om te protesteren tegen de politieke benoeming van rechters. Sindsdien is die procedure objectief en onafhankelijk geworden. De wet geldt nu voor iedereen op een gelijke manier, en dat is een goede zaak. Zelfs Koning Albert zal zich binnenkort voor de rechtbank moeten verantwoorden voor de vraag waarom hij zijn natuurlijke dochter verwaarloost. Ook een voormalig staatshoofd staat dus niet langer boven de wet, en de enige die blijkbaar wel nog boven de wet staat is Theo Francken.

Democratie betekent niet dat één partij die toevallig veel stemmen haalt, dan als een almachtige God naar eigen goeddunken kan beslissen over het lot van iedereen.

De onderbuik

Het verwijt is nu dat de rechters “wereldvreemd” zouden zijn. Dat is een codewoordje om te zeggen dat ze zich niet slaafs onderwerpen aan de heersende politieke macht. De term is zeer ongelukkig gekozen, omdat hij al te zeer doet denken aan “volksvreemd”, het woord dat werd gebruikt tegen rechters en instellingen die weigerden de wetten tegen de Joden onder de Duitse bezetting toe te passen. “Wereldvreemd” en “volksvreemd” zijn perfect uitwisselbaar: telkens probeert men de indruk te wekken dat rechters alleen maar bezig zijn met abstracte principes, en daardoor ingaan tegen wat “de bevolking” echt wil.

Wereldvreemd is een codewoordje om te zeggen dat ze zich niet slaafs onderwerpen aan de heersende politieke macht.

Maar het is nu eenmaal juist de functie van de rechterlijke macht om in zekere zin “wereldvreemd” te zijn. Op het ogenblik dat een kindermoordenaar wordt gearresteerd, hebben we allicht allemaal dezelfde primaire reflexen. Gelukkig hebben we dan de “wereldvreemde” instellingen die er voor zorgen dat er een eerlijk proces komt, met een gepaste straf. Wie zegt dat rechters niet “wereldvreemd” mogen zijn, zegt in feite dat hij liever lynchpartijen zou organiseren.

Een onafhankelijke rechtspraak is het fundament van heel onze democratie, en daardoor ook van onze beschaving. Zoals reeds aangehaald: uit survey-onderzoek blijkt dat de bevolking dit ook perfect weet. En toch is een relatief klein voorval rond één gezin uit Syrië blijkbaar voldoende om dit principe onderuit te halen. Bij de reacties valt op dat zelfs mensen met een verantwoordelijke positie dat nu heel normaal zijn gaan vinden. Ze vragen zich vooral af of dit nu al dan niet de populariteit van Theo Francken zal “boosten”. Is dat nu echt het belangrijkste,

op het ogenblik dat we met zo’n fundamentele vraag geconfronteerd worden? Is de komst van één Syrisch gezin dan voldoende om de democratische verworvenheden die we sinds de Tweede Wereldoorlog hebben opgebouwd onderuit te halen?

E-mail	Permalink	Aanbevelen	Delen	2,8K	Tweet
--------	-----------	------------	-------	------	-------

**DE
REDACTIE.BE**

**FLANDERSNEWS.BE
FLANDERNINFO.BE
FLANDREINFO.BE
HOOFDPUNTEN
MEEST GELEZEN
CULTUUR & MEDIA**

15:31 So, when does the sales period actually start?

15:08 Baggage handlers' industrial action triggers delays at Brussels Airport

12:57 Illegal New Year's party in Vilvoorde runs out hand as police intervene

12:30 Rail incident as train "escapes" on its own in Vorst

11:38 Axel Witsel to move to China, confirming new trend

11:26

10:04 Belgium welcomes first snow of the year

01/01 Taste the New Year's atmosphere across Flanders

01/01 Month of December was particularly dry

01/01 70k speed signs can go!

01/01 What's new on 1 January?

01/01 Brussels: Dundu, DJ, fireworks and security checks

01/01

31/12 "We could hardly cope with the influx of injured people"

31/12 Growing number of Belgians taking up residency in Monaco

31/12 Green light for Langerlo despite subsidy concerns

31/12 Doctor's prescription digitalised

31/12 Fire at pre-metro station in Antwerp

31/12 Belgian acquires Michael Jackson's 'Smooth Criminal' hat

Hundreds of ice bears
plunge into North Sea for
New Year

Belgian succumbs in Istanbul
nightclub gun attack

31/12 Brussels real estate buyers to
get their "discount"
immediately

[één](#)

[canvas](#)

[ketnet](#)

[radio1](#)

[radio2](#)

[klara](#)

[mnm](#)

[stubru](#)

[sporza](#)

[deredactie.be](#)

[cobra.be](#)

[vrt © 2017](#)

[bedrijfsgegevens](#)

[jobs](#)

[gebruiksvoorwaarden](#)

[privacy](#)

VRT
NIEUWS

ciM internet